רב יהודה אומר משל בן. מדקדק ר"י למ"ד משל בן אם מדמן לו

בכבוד אביו הלא אבידת חבירו קודמת כדאמרינן באלו מציאות

כיבוד אב ואבידת עלמו ואבידת חבירו כילד יעשה אם יעסוק

והיינו אל תחזיר שאומר לו עסוק

בכבודי דאל תחזיר בחנם לא אלטריך

קרא משמע א"כ דאבידת חבירו

קודמת לכיבוד אב ואם ואם יעסוק

באבידת חבירו הרי אבידתו קודמת

דכתיב (דברים טו) אפס כי לא יהיה

בך אביון (ב"מ ל: לג.) שלך קודם לכל

אדם ואם יעסוק באבידתו הרי כבוד

אביו קודם למאן דאמר משל בן י

ונראה לר"י שיניח כבוד אביו ואבידת

חבירו ויעסוק באבידתו דהא דאמר

כיבוד אב קודם היינו דוקא להניח

לאביו לעשות רלונו בממונוא לפי שזהו

גוף הכיבודב אבל באבידתו כיון שאין

לאב קורת רוח בכך כגון שזורקו לים

למירמה הימתה החינשי ביתיה דחי

לאו הכי אם בחנם משליך רשע הואד

דעובר בבל תשחית ואפילו היכא

לעיל ל ע"ב, ע"ש], (לעיל ל ת"ב, ע"ש], (ב) מוספתא דמעשר שני פ"ד ה"ו, ג) [לעיל לא. סיטבן, ד) נדה ם. ב"מ ה: ע"ו ו: [מו"ק יו. ע"ש], ה) שבת המ:, ו) סנהדרין , קכט. קנט. קונ., ז) טניארין: פ:, 1) [בכת"י ובסנהדרין: דשריפה], **ה**) ע"ש, לשריפה], **ה**) ע"ש, **ט**) [ברכות לו. וש"נ], ש) [עמ"ש בס"ד חגיגה טו: על הגליון], ל) [בדפו"ר: פודהו], ל) [בדפו״ר: לפניו], מ) [ברש״י שברי״ף נוסף: שאם ישקהו יתבטל מאותה מצוהן. ל) ובובחים לו בד"ה חטאת העוף כו׳ הניחו תוס׳ אבעיא זו בספק וע׳ תוס׳ ב״מ לג. ד״ה זעי עוס ביינו נג. דיים אבידתו], **ס**) [יתרו. כ״ה בתוס' הרא״ש], **ע**) לפנינו שם אימא דרבא אכפייה

מוסף רש"י

(לא ע"א בד"ה כבדן,

מאירה. חסרון כמו לרעת ממארת (דברים כח ח. הנשרפים בנסקלים. משמע כגון דהוו נסקלין רובא ואיערבא בהו רובא מיעוטא נשרפין (סנהדרין פ:). אמר ליה רב יהודה בריה. רב יהודה רביה לר' יחזקאל אבוה הוה (לקמן לג:). תיפוק ליה דרובא נסקלים נינהו. היכי נקט טעמא משום דאי אתה רשאי למושכו למיתה חמורה, בלאו הכי נדיינינהו בסקילה בתר רובא הדרין שם). **הנסקלין** בנשרפין. דאע"ג דנשרפין רובא, מדתני בנשרבין. דנשרפין רובל, מדמני לר' שמעון בסקילה מפני שהשריפה חמורה (שוו). מש זג דוכנו להסל נפרפין כדקתני נסקלין בנשרפין משמע חד נסקל שנתערב בנשרפין טובא אפ״ה לר׳ בתמופיץ טובח מפיים מתי שמעון ידונו כולן בסקילה מפני שהשריפה חמורה (שם עט:). התם רבגן מסיימי רבנן שהסקילה חמורה, לאו למיתב טעמא למילחייהו מסיימי אלא הכי קאמרי . כדינייהו בתר נשריפה רובא, ודקאמרת למיזל בתר משום דשריפה ממוכה ואין אנו רשאין למשוך את הקלים, לאו ממוכה היא אלא קלה היא (שם פ:). לא תימא ליה בהדיה שהוה מועה משום דמכסיף ומלטעל ושם פא.). כך כתוב בתורה. קס"ד נתמיהה קלמר וכי כך כתוב בתורה, וכי כך כתוב בתורה, צעורי קא מצער ליה. דמניישו וחומר וכי יפה אלא. מושה מושה אלא. עושה (שם). אלא. תא אומר לו מקרא ר בתורה ואומר לו אבי מקרא כך וכך כתוב בתורה, והוא עלמו ישים על לבו על מה

מוסף תוספות

מזכירו. והכי נמי אין לך

לכי (שם).

לאביך לא תחנייה

א. כגון שחוט לי בהמתך. תוס' נ"מ לג. ב. דאביו נהנה מגור הבהמה. שם. שמפסיד הבן אע"פ שהוא נהנה שהיה מכבדו בדבר

משל מי. מאכילו ומשקהו ומכבדו: מאי נפקא ליה מיניה. מאי חסרון כים איכא לגביה: פודין זה לוה מעשר שני. אם יש לאביו מעשר שני י פודה הבן משלו לצורך אביו בלא חומש ולא אמרי׳ הרי הוא כגופו שהרי הוא אוהבו ומזונותיו עליו ולא (ב״מ דף גב.) יכול אמר לו אביו אל תחזיר יכול ישמע לו ת״ל וכו׳

> שפודהו הוא בעלמו: ומאכילין זה לוה מעשר עני. אם יש לבן מעשר עני לחלק לעניים מאכילו לאביו אם אביו עני וכן כולם אע״פ שחביב עליו כגופו ואם לא היה בידו מעשר זה היה נותן לו מזונות משלו: להעדפה. עליו מוטל להאכילו ולהשקותו מדה בינונית ואם אביו לריך לסעודה יתירה יאכילנו מעשר עני: שיטול אביו ארנקי כו'. ואי אמרת כבוד האב על הבן בחסרון כיס אינו אלא משל אב אם כן האי ארנקי דקאמר רבי אליעזר משל אב הוא ומאי נפקא ליה מיניה להכלימו: ודלמא רפח. ואמר לאבוה מידי בריתחיה: וקא עבר. רב הונא: משום לפני עור. שגורם לבנו לחטוא: בפומבייני. במקום התפירה שאינו נחסר מדמיו בכך כגון בשוליו: הנשרפין בנסקלין. משמע אחד מן הנשרפין נתערב בנסקלין הרבה וקיי"ל (סנהדרין ד' עט:) כל חייבי מיתות שבתורה שנתערבו ואין ידוע איזה מהן בקלה ואיזה מהן בחמורה כולן ידונו בקלה שאין אתה רשאי למשוך את הקל לעונש חמור שלא נתחייב בו: רבי שמעון אומר ידונו בסקילה. שהיא קלה דאית ליה לרבי שמעון שריפה חמורה מסקילה וטעמא מפרש בסנהדרין (דף נ.): אמר ליה רב יהודה בריה. דרב יחוקאל לרב יחוקאל אבא לא תתנייא הכי הנשרפין בנסקלין והוו נסקלין רובא דא"כ אמאי תלית טעמא משום דשריפה חמורה תיפוק לי דליכא למימר כולן בשריפה דח"כ אולת לך בתר מיעוטה: הנסקלין בנשרפין. דאע"ג דנשרפין רובא ידונו בסקילה מפני שהיא קלה: המם רבנו הוא דקאמרי ליה לרבי שמעוז כו'. האי דקאמרי שהפקילה חמורה לאו טעמא יהבי למילתייהו אלא הכי אמרי ידונו בשריפה בתר רובא ודקאמרת ידונו בסקילה להקל עליהם אין אתה מיקל אלא מחמיר שהסקילה חמורה: לא מימא לאבוך הכי. להודיעו פתאום שהוא טועה דקאמרת לי׳ לא תתנייא הכי: כך כסוב בסורה לעורי קח מצער ליה. והרי הוא כאומר לו עברת על ד"ת: מקרא כסוב בסורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עלמו יבין שטעה: אבא אומר השקיני מים. ויש מלוה אחרת סלפני לעשות כגון לקבור את המת או לויה ים:

אומר אם אפשר למצוה ליעשות ע"י אחרים וילך הוא על ידי אחרים וילך הוא בכבוד אביו אמר רב מתנה 'הלכה כאיםי בן יהודה א"ר יצחק בר א"ר מתנה אמר רב חסרא יהאב שמחל על כבודו כבודו מחול הרב שמחל על כבודו אין כבודו מחול ורב יוסף אמר לאפי' הרב שמחל על כבודו כבודו מחול שנאמר זויי' הולך לפניהם יומם אמר רבא הכי השתא התם הקדוש ב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה היא מחיל ליה ליקריה . הכא

אחר ניהו לגביה והרי הוא כמי משל מי רב יהודה אמר •משל בן רב נתן בר אושעיא אמר "משל אב אורו ליה רבנן לרב ירמיה ואמרי לה לבריה דרב ירמיה כמ"ד משל אב מיתיבי נאמר יכבד את אביך ואת אמך ונאמר יכבד את ה' מהוגד מה להלן בחסרון כים אף כאן בחסרון כים⁶ ואי אמרת משל אב מאי נפקא ליה מיניה לבימול מלאכה ת"ש ביב' אחים שני שותפין האב ובנו הרב ותלמידו פודין זה לזה מעשר שני יומאכילין זה לזה מעשר עני ואי אמרת משל בן נמצא זה פורע חובו משל עניים לא צריכא להעדפה אי הכי היינו דקתני עלה אמר רבי יהודה יתבא מאירה למי שמאכיל את אביו מעשר עני ואי להעדפה מאי נפקא מינה אפילו הכי זילא ביה מילתא ת"ש ישאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם יכדי שימול ארנקי ויזרקנו לים בפניו ואינו מכלימו ואי אמרת משל אב מאי נפקא לי' מיניה בראוי ליורשו וכי הא דרבה בר רב הונא דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה אמר איזול איחזי אי רתח אי לא רתח ודלמא רתח יוקעבר יאלפני עור לא תתן מכשול ידמחיל ליה ליקריה יוהא קעבר משום יבל תשחית דעבד ליה סוהא בפומבייני ודילמא משום הכי לא רתח דעבד ליה בשעת ריתחיה: ימתני ליה רב יחוקאל לרמי בריה הנשרפים בנסקלים רבי שמעון אומר ידונו בסקילה שהשריפה חמורה אמר ליה רב יהודה בריה אבא לא תיתנייא הכי מאי איריא ישריפה חמורה תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו אלא יהכי איתנייא הנסקלים בנשרפים א"ל אי הכי אימא סיפא וחכמים אומרים יידונו בשריפה ישהסקילה חמורה מאי איריא דסקילה חמורה תיפוק לי דרובא נשרפים נינהו א"ל התם רבנן הוא דקאמרו ליה לר"ש דקאמרת שריפה חמורה לא סקילה

חמורה א"ל שמואל לרב יהודה ישיננאי

"לא תימא ליה לאָבוך הכי דתניא הרי

שהיה אביו עובר על דברי תורה אל יאמר

לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר

לו אבא כך כתוב בתורה כך כתוב בתורה

צעורי קא מצער ליה אלא אומר לו "אבא

מקרא כתוב בתורה כך אלעזר בן מתיא

אומר אבא אומר השקיני מים ומצוה לעשות

מניח אני כבוד אבא ועושה את המצוה

שאני ואבא חייבים במצוה איסי בן יהודה

תיפוק לי משום דרובא נסקלים נינהו:

דשוגג הוא ומשליכו בחמתו מ"מ נהנה בהשלכת ארנקי ומש"ה אין להכלימו: אורו ליה רבנן לרבי ירמיה כמ"ד משל אב. משמע שכך הלכה וכן פסק בשאלתות דרב אחאי בפרשת וישמעם) (סוף סימן מ) ופסק היכא דלית ליה לאב ואית ליה לבן חייב הבן לזון אביו וכן פסק ר"י ור"ח דאם אין לאב ממון והבן יש לו דנריך הבן לפרנסו משלו דלא יהא אלא אחר כדאמר בנערה שנתפתתה (כתובות דף מט:) ש דרב אכפייה לההוא גברא ואפיק מיניה ארבע מאה זוזי ללדקה ועוד דאמרינן בירושלמים אמר רבי יוסי

הלואי דהויין כל שמעתתי ברירי לי כהך שכופין את הבן לזון את אביו ועוד ראיה מהא דאמר בירושלמי דרבי יונתן ורבי יאשיה הוו קאזלי באורחא אתא ההוא גברא וקא נשק לכרעיה דרבי יונתן אמר מאי האי אמר ליה דאמרי ליה זיל לעוק בבי כנישתא כלומר הוריתי לו שיעשה כל כך שיפרנסנו בנו א"ל אמאי לא אכפי׳ מר אמר ליה כגון זו כופין בתמיה אמר ליה את לריכת לכך פירוש וכי לא ידעת דכופין פשיטא דכופין ועוד

יש לו הון ובין אין לו הון ה: דמחיל דיה דיקריה. ולריך לומר שהודיעו קודם לכן שלא יהא כמו נמכוין לאכול [בשר]

ראיה מירושלמי שהבאתי למעלהט כבד

את ה' מהונך אם יש לו ממון חייב

ואם לאו פטור ובכיבוד אב ואם נאמר

כבד את אביך ואת אמך דמשמע בין

חזיר ועלה בידו בשר טלה דאמר לקמן בפ' בתרא (דף פא:) שלריך מחילה וכפרה: ותיפוק די משום דרובא נסקלין נינהו. לפוס ריהטא ה״ק ואפילו היתה סקילה חמורה היו

נסקלים ואין זה נכון לפרש שלפי מה שמגיה הנסקלים בנשרפים אף על גב שנשרפים רובן הן בסקילה לפי שהיא קלה אלא הכי פירושו למה לי שריפה חמורה אפילו הם שוות

רמ סעיף ה: שמה ב מיי פ״ה מהלי מעשר שני הלי יה: שמו ג מיי פ"ו מהלי מתנות עניים הלכה שמו ד טוש"ע י"ד סי מ סעי׳ בהג״ה: שמח ה מיי פ"ו מהלי

שמד א מיי׳ פ״ו מהל׳

עשין הי טוש"ע י"ד סי

ממרים הלכה ז מוש"ע י"ד סי' רמ סעי : 5 שמש ו ז מיי׳ פי״ד מהלכות סנהדרין

כלי ד וכלי ו: ח מיי׳ פ״ו מהלי ממרים הלכה יא שנ ח טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף יא: שנא ט מיי פ"ו מהלי ממרים הלכה יא

האב נהנה באבידה עלמה אין הבן מוש"ע שם: שנב י מיי שם הלי יג חייב להפסיד אבידתו בשביל אביו טוש"ע שם סעי ואע"ג דאמריכן בסמוך כדי שיטול יב: שנג כ מיי שם הלי ח ארנקי ויטיל לים ואינו מכלימו למ"ד משל בן התם מיירי באותו ענין שיש טוש"ע שם סעי

יט: שנד ל מיי פ״ה מהלי מ"ת הלי"א טוש"ע שם סימן רמב סעיף לב:

תורה אור השלם

1. בַּבַּד אֶת אָבִיךְ וְאֶת אָמֶךְ לְמֵעַן יַאֲרְכוּוּ יָמֶיךְ עַל הָאָדְמָה אַשׁר יי אֱלֹהֶיךְ נַתֵּן לָךְ:

2. כַּבֵּד אֶת יִיָּ מַהוֹּנֶךְ וּמֵרַאשִׁית כָּל הְנבוּאָתֶר: משלי ג ט נ. לא תְקַלֵּל חַרֵשׁ וְלִפְנֵי

עור לא תַתַּן מִּבְשׁל ויָרַאתָ מֵאֱלֹהָיף אֲנִי יִי: ויקרא יט יד

4. כִּי תַצוּר אֱל עִיר יַמִים ַבְּיִּים לְהִלְּחֵם עְלֶיהָ רָבִּים לְהִלְּחֵם עְלֶיהָ לְתְפְּשָׂה לֹא תַשְׁחִית אֶת עָצָה לְנְדֹּחַ עָלְיוֹ גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנוּ תֹאבֵל וְאֹתוֹ לֹא תכרת כי האדם עץ הַשְּׁרֶה לְבֹא מִפְּנֶיךְ בַּמְצוֹר: דברים כ יט 5. וְיִיָּ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמְם לָבא השרה בעמוד ענן לנד הַדֶּרָךְ וִלִיִלָה בְּעַמוּד להאיר להם ללכת יומם וְלִילָה:

גליון חש"ם

גמ' משל בן. ע' בר"ש פ"ח מ"ח דפחה: שם פ מ מנן לפתרה. ע' רמחיל ליה ליקריה. ע' טורי אבן מגילה כח ע"א ב"ה א"ח משנאי:

תום' ר"י הזקן לבטול מלאכה. שנתבטל ממלאכתו כשמאכילו. [מעשר שני] בלא חומש. דאחר הוא ולא קרינן כי יגאל איש ממעשרו ויסף ין חמישיתו [ראה ויקרא כז, לא]. ומאכילים. אם האחד פורע חובו. עליו שרשאי להעדיף מזונותיו ממעשר עני ולא הוי פורע חובו, שאם הוא נותן לו די ספקו כמו שמוטל עליו. מאי נפקא לן מינה. הרי הוא נותן לו מה שמוטל עליו ליתן. והלכתא משל אב. ווכתב

. דאי לית ליה לאב וריוח לבן כייפינן ליה ושקלינן בתורת צדקה. כך כתוב בתורה. פי׳ דקס״ד דבתמיה יאמר וכי כתוב בתורה כך, ושני דקאמר הפסוק כמו שכתוב והוא עצמו יבין שטעה. ור״ח והר״ם [ממרים פ״ו הי״א] פירשו שאומר

אחר בשעה שמחזיר אחר בשעה שמחזיר האבידה. מוס' הלח"ש. שגם לאב קשה האבידה. מוס' נ"מ לג. ד. דעובר בכל תשחית ואין חייב לכבדו בזה. מוס' הלח"ש. ה. אפי׳ הוא מחזר על הפתחים והאי דאמרי אפי׳ מחזר על הפתחים לא שיתן לו ממונו ויחזר על הפתחים אלא בגופו מכבדו ובטל ממלאכתו ומתוך זה צריך לחזר על הפתחים. מוֹס׳ הרס״ש. ועי׳ מהרש״ל.

זקן